

Soru-Cevap

Soru: *Fildişi Sahili'nde neler oluyor? Zira 28.11.2010'da ikinci tur devlet başkanlığı seçimleri yapıldı. Laurent Gbagbo'yu destekleyen Anayasa Konseyi, seçimleri %51,45 oy oranıyla mevcut devlet başkanının kazandığını duyururken Seçim Kurulu, %54,1 oy oranıyla rakibi Alassane Ouattara'nın kazandığını duyurdu. Amerika, Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyi, Seçim Kurulu'nun açıkladığı sonuçları ve seçimleri Alassane Ouattara'nın kazandığını kabul etti. Bunun üzerine Devlet Başkanı Gbagbo, Anayasa Komisyonu'nun açıkladığı sonuçlara göre kendisini seçimlerin galibi görerek bunu reddedip otoritede kalmakta ısrar etti ve ordu da onu destekledi. Peki bu, kabilesel veya dinsel bir seçim rekabeti midir? Yoksa siyasi bir çatışma mıdır? Şayet böyleyse kimle kimin arasındaki bir çatışmadır? Bu seçimle ilgili sorunun muhtemel çözümü nedir?*

Cevap:

Bunu cevaplamak için aşağıdaki hususları arzedeceğiz:

1- Tarihsel olarak bilindiği üzere Fransa, 1843 yılında Fildişi Sahili'ne girdi ve oranın bir Fransız vesayeti olduğunu ilan etti. Ancak Müslümanlar, Fransa'ya direndiler, onu hezimete uğrattılar ve orada İslam şeriatını tatbik eden bir İslami Emirlik ilan ettiler. Fakat Fransızlar, mücavir devletlerdeki kabilelerin yardımıyla Fildişi Sahili'ni işgal etmeyi ve oraya hakimiyet kurmayı başardılar ve 1893 yılında oranın bir Fransız sömürgesi olduğunu ilan ettiler. Ardından o dönemdeki devletlerarası koşullar yüzünden De Gaulle'li Fransa tarafından şekli bağımsızlık verilen Afrika devletlerinin çoğunda olduğu gibi 1960 yılında Fildişi Sahili'ne şekli bağımsızlık verdiler. 1960 ila 1993 yılları arasında Fildişi Sahili devlet başkanlığını, 1993 yılında vefat eden Fransa'nın ajanı Felix Boigny Hovi [Boigny] yürüttü. Felix Boigny Hovi, otoritede bulunduğu sırada doğrudan Fransa ile kuvvetlerine dayandı ve ülkeyi, Fransa'nın talimatı doğrultusunda aşağıdaki şekilde taksim etti:

Müslümanlar; Batılı kaynaklar, malum politika gereği sayılarını düşürüp yaklaşık %40 veya daha az gösterecekler de Müslümanların sayıları ülke nüfusunun %65'ni bulmasına rağmen Kuzeyde zulme ve baskıya maruz kaldıkları yoksunluk, yoksulluk ve dışlanma halinin içerisinde iten kakao çiftliklerindeki çalışmada kullanılmaktalar.

Putperestler; varlıklı bir ortamda yaşamaktalar. İslam'ın putperestler arasında yayılmasını engellemek ve onları Nasrani yapmaya çalışmak amacıyla aralarında ülke başkanları ve ordu komutanlarının da olduğu Güneydeki putperestlerden bazıları Nasrani olmuştur.

2- Fildişi Sahili, dünya üretiminin yaklaşık %40'ını oluşturan ve Fransız şirketlerince işletilen kakao zengini bir ülkedir. Ayrıca bakır, elmas, kobalt, uranyum gibi başka madeni servetler de bulunmaktadır. Bu madenlerin genelini ise Fransızlar işletmektedir. Hatta oradaki mali kurumların geneline Fransızlar hakimdir. Fildişi Sahili'nin yöneticilerinin yanı sıra sistemi de Fransa'ya bağlı olduğu gibi ekonomisi ve güvenliği de böyledir. Zira Fildişi Sahili'nde hala ülkedeki hakim zümreyi destekleyen ve sayıları 15 ila 20 bin arasında oldukları tahmin edilen sömürgeci Fransızları koruyan 900 unsurdan oluşan Fransız askeri bir kuvvet bulunmaktadır. Fildişi Sahili, Atlas sahilleri üzerindeki Gine Körfezi'ne düşmektedir. Dolayısıyla stratejik bir konuma sahip olup Fransız sömürgesi ve nüfuzu altında olan birçok Afrika ülkesi ile kuşatılmış bir durumdadır. Fildişi Sahili, Fransa'nın dilini ve kültürünü dayattığı Frankofon Örgütü'nün [Fransızca konuşan ülkeler topluluğu] kalelerinden biri sayılır. Bu nedenle ekonomik ve stratejik yönünün yanı sıra Fransız sömürgeciliği bakımından kültürel bir öneme de sahiptir.

Amerika, Fildişi Sahili'ni Fransız nüfuzundan çıkarmaya ve kendi nüfuzu altına almaya ihtimam göstermiştir. Bu nedenle Fildişi Sahili, bu çatışma yüzünden olaylara ve kargaşalara tanıklık etmeye başlamıştır. Zira 1999 yılının sonunda askeri bir darbeye tanıklık etmiş ve darbe

lideri Robert Guei, seçim yapılması vadinde bulunmuş, 22.10.2000 tarihinde seçimler yapılmış ve Fransa, Amerika'nın karşıt araçlarına rağmen ajanı Laurent Gbagbo'yı seçimlerde iktidara taşımak yoluyla yönetimi elinde tutmayı başarmıştır.

Buna rağmen Amerika, farklı baskı araçlarını ve yöntemlerini kullanmaya devam etmiştir. O kadar ki Fransa, Gbagbo'nun gelecek seçimlerde iktidardan düşmesi endişesine kapılmıştır. Bu nedenle 2005'te görevi bittiğinde, Amerika'nın Gbagbo'ya ve rejimine yönelik artan baskıları ile uluslararası tecrit dayatmasında ve yaptırımlarında bulunması nedeniyle bu sene yapılan seçimleri altı kez ertelemiştir. Böylece seçimlerin ilk turu geçen Ekim ayı sonunda, ikinci turu ise 28.11.2010 geçen Kasım ayı sonunda yapılmıştır.

3- Seçimlerin sonucu şöyle olmuştur: Laurent Gbagbo'yu destekleyen Anayasa Konseyi, seçimleri %51,45 oy oranıyla mevcut devlet başkanının kazandığını duyururken Seçim Kurulu, %54,1 oy oranıyla rakibi Alassane Ouattara'nın kazandığını duyurdu. Amerika, Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyi, Seçim Kurulu'nun açıkladığı sonuçları ve seçimleri Alassane Ouattara'nın kazandığını kabul etti. Bunun üzerine Devlet Başkanı Gbagbo, Anayasa Komisyonu'nun açıkladığı sonuçlara göre kendini seçimlerin galibi görerek bunu reddedip otoritede kalmakta ısrar etti ve ordu da onu destekledi.

Amerika, Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyi'nin, Seçim Kurulu'nun ilanını, yani Gbagbo'nun düşmesini kabul etmesi ve Amerika'nın onu otoriteden indirecek tehdit ve ayartma eylemlerine devam etmesi, Gbagbo'nun Amerikan politikası karşıtı bir çizgide olduğu ve halen Fransa'yı olan dostluğunu koruduğu anlamına gelmektedir.

4- Alassane Ouattara'ya gelince; IMF başkan yardımcılığı görevindeyken "Boigny", gözle görülür baskısını hafifletmek amacıyla Amerika'yı hoşnut etmek için Alassane Ouattara'yı başbakanlığa getirdi. Fransa, IMF'de görevli iken Alassane Ouattara'nın eğiliminin farkında olmasına rağmen "Boigny" gibi deneyimli güçlü bir ajanının varlığından dolayı bundan endişe duymamakla birlikte Amerika'nın baskısından yana da rahattı... Ancak Fransa, 1993'te "Boigny'in" ölmesiyle nüfuzundan ve orada IMF'nin politikalarını uygulamaya başlayan Alassane Ouattara'nın yıldızının parlamasından endişelenir oldu. Dolayısıyla parlamento başkanlığına geçiş döneminde ülkeye başkanlık etmesi ve Alassane Ouattara'nın devlet başkanlığı seçimlerine girmesini engelleyecek bir kanun çıkarması ardından da 1995 yılında kendisini fiilen ülkeye devlet başkanı olarak ataması için kendi eliyle Henri Konan'ı getirdi.

İşte tüm bunlar, Alassane Ouattara'nın IMF kuruluşunda bulunmasından bu yana Amerika'ya olan dostluğunu koruduğunu göstermektedir. Bu nedenle Amerika, seçimlerin galibi ve ülkenin meşru devlet başkanı saydığı Alassane Ouattara'yı desteklemiş ve bu konu üzerinde devletlerarası bir kamuoyu oluşturmuştur. Ardından onu, genel sekreteri Banki Mun yoluyla Birleşmiş Milletler de desteklemiştir. Böylece Amerika, 09.12.2010'da Alassane Ouattara'ı Fildişi Sahili devlet başkanı olarak tanıdığı sırada bu hususta Güvenlik Konseyi'nde bir karar çıkarmayı başardığı gibi Laurent Gbagbo hakkında da bir uyarı kararı çıkarmayı başarmıştır. Bu uyarı kararında şöyle geçmiştir: "*Güvenlik Konseyi üyeleri, halkın iradesini yok sayacak veya seçim sürecinin şeffaflığını yada seçimlerin dürüstlüğüne zarar verecek her türlü girişimi en ağır ifadelerle kınar.*" Aynı şekilde Amerika, Afrika Birliği'nin de Alassane Ouattara'nın seçimleri kazandığını destekleyen bir karar çıkarmasını sağlamıştır. Amerika, Gbagbo'yu otoriteden indirmek ve otoriteyi Alassane Ouattara'ya teslim etmek için ayartmaların yanı sıra baskı ve tehditler de kullanmıştır. Zira Amerika'nın, 09.12.2010'da "*Gbagbo otoriteyi Alassane Ouattara'ya teslim edinceye kadar Fildişi Sahili'nin birlikteki üyeliğini askıya aldığı*" ilan eden Afrika Birliği'ni bu yönde harekete geçirdiğini gördük. Aynı şekilde Batı Afrika Ekonomik Topluluğu [BAET] da Gbagbo'dan otoriteden inmesini ve seçimlerin galibi olarak gördüğü Alassane Ouattara'ya teslim etmesini talep etmiştir. Hakeza Amerika, dünya kamuoyunu, devletlerarası ve bölgesel örgütlerin tamamını Gbagbo'ya ve rejimine karşı harekete geçirmiştir. Böylece ülkede kargaşa çıkarmış, şiddetli bir parçalanmaya karşı uyarıda bulunmuş, yaptırımları artırmak ve devletlerarası tecritle tehdit etmiştir. Bunun yanı sıra Gbagbo'ya karşı

ayırtmalarda da bulunmuştur. Zira Reuters Haber Ajansı, 10.12.2010'da bir Amerikalı yetkiliden şunları aktarmıştır: "*Obama, Gbagbo'ya otoriteyi bırakması durumunda görevini bırakma kararını övecek, bölgede demokrasinin güçlendirilmesini görüşmek, kendisine oynayabileceği bir rol vermek için onu Beyaz Saray'a davet edecek dünyadaki ilk lider olacağı teklifinde bulundu. Bunu reddetmesi halinde ise Amerika, Gbagbo'ya yönelik tecrit dayatma çabalarını destekleyecek ve otoriteyi bırakmayı reddetmesi durumunda sorumluluğu kendisine yükleyecektir.*"

5- Amerika'nın baskıları ve siyasi uygulamaları, tehdit, korkutma ardından sopa ve havuç politikası olarak bilinen biraz da ayartma şeklindeki bu uygulamalar, Fransa ve Afrika Birliği'ni bir anlaşma karşılığında seçim sonuçlarını Ouattara'nın galibi olarak teyit etmek zorunda bırakan devletlerarası bir kamuoyu oluşturma bakımından gayet dakikti. Şu anda Fransa'nın öncülük ettiği ve Avrupa Birliği'nin özellikle de İngiltere'nin desteklediği bu anlaşma, otoritenin Kenya'da olduğu gibi paylaşımını öngörmektedir. Zira bu anlaşmaya göre Gbagbo, cumhurbaşkanı ve Alassane Ouattara da başbakan olarak kalacaktır. Fransa, hem Fildişi Sahili'ndeki kendi ordusunu hem de güçlü bir nüfuzla sahip olduğu ülkenin ordusunu bir koz olarak kullanmaya çalışmaktadır. Yani Fransa bu askeri gücü, anlaşmanın kabulü için bir baskı kozu olarak kullanmaya çalışmaktadır. Nitekim İngilizler, Fransa'nın lehine Afrika'daki ajanları yoluyla bu yönde harekete geçtiler. Zira İngilizler, Güney Afrika'yı harekete geçirdiler ve Güney Afrika Dışişleri Bakanlığı da bir açıklama yaparak şöyle bir çağrıda bulundu: "*Pretoria, birbiriyle rekabet eden liderleri sağduyulu olmaya ve ulusal uzlaşma için çalışmaya çağırır ve bu dönemde mutlak öncelik birlik olmalıdır.*" [BBC/09.12.2010] Dolayısıyla Güney Afrika, Alassane Ouattara'yı desteklediğini ifade etmemiş bilakis ülkenin birliğine ve Gbagbo'nun yönetimdeki bekasını koruma anlamına gelen bir uzlaşımın sağlanmasına önem veren bir çağrıda bulunmuştur. Yine İngilizler, bu uzlaşımın sağlanması amacıyla ajanları eski Güney Afrika Devlet Başkanı Thabo Mepki'yi harekete geçirdiler ve o da şeklen Afrika Birliği adına harekete geçmiştir... Mepki, Alassane Ouattara ile yaptığı yarım saatlik görüşmenin ardından Ouattara, Mepki'ye hitaben şöyle demiştir: "*Kendisinden (yani Mepki'den), Gbagbo'nun otoriteyi bırakmasını istemesini talep ediyorum.*" [AFP/06.12.2010] Bu da Mepki'nin, Gbagbo'nun otoriteden inmesi için değil otoritede kalması için çalıştığını göstermektedir. Nitekim bizzat Mepki'nin bu görüşmenin ardından, "*Durum gerçekten ciddi. Önemli olan şiddet eylemlerinin önlenmesi, tekrar savaşa dönülmemesi ve barışçıl bir çözümün oluşturulmasıdır*" şeklinde yaptığı açıklama da bunu teyit etmektedir. [Aynı Kaynak] Yani Mepki'ye göre önemli olan Amerika'nın istediği ve ısrar ettiği gibi Gbagbo'nun otoriteden inmesi ve Alassane Ouattara'nın gelmesi değil şiddetin önlenmesi, Fransız nüfuzunu zayıflatacak bir savaşın çıkmaması ve barışçıl bir çözümün oluşturulmasıdır. Bu da Gbagbo ile Ouattara arasında bir uzlaşma formülünün oluşturulması demektir. Görüldüğü üzere İngilizlerin Amerikan nüfuzuna karşı çalışması, Fransa'nın kara gözü kara kaşı için değil bilakis Fransa'nın Fildişi Sahili'ndeki nüfuzunun yok olmasının Afrika Kıtası kapsamında nüfuzlarını yadıkları ülkedeki kendi nüfuzlarına etki edecek olmasından dolayıdır. İngilizler, eski sömürgecilik döneminden beri çoğu zaman, kendi nüfuzlarını korumak ve bu uğurda aralarında işbirliği yapmak için Fransızlarla anlaşmaktadırlar. Ne zaman ki Amerika ortaya çıktı ve onları kendi sömürgelerinden tasfiye etmek için karşıt bir hamleye geçti işte o zaman Amerika'ya karşı durmak için işbirliklerini arttırdılar. Bir diğer yönden İngilizler, Kuzey Afrika ülkeleri de dahil birçok ülkede olduğu gibi Fransızların hakim olduğu ülkelere nüfuzlarını kolayca yaymalarına rağmen kendilerine göre büyük kapasite ve potansiyellere sahip olan Amerika ile rekabet etmeleri kolay değildir. Hele ki Amerika'nın, İngilizleri kendi sömürgelerinden ve nüfuz bölgelerinden nihai olarak tasfiye etmeye çalıştığının farkındalarken.

6- Hakeza Fildişi Sahili'ndeki seçimle ilgili sorun, bariz tarafları Fransa ile Amerika'nın olduğu devletlerarası çatışma ile ilgili bir sorundur. Muhtemel çözüme gelince; şayet taraflar, istediklerini tamamen uygulayamazlarsa iktidarın paylaşımına dönük anlaşma sorunu çözer. Fakat taraflardan biri, istediği her şeyi elde eder veya elde edeceğini görürse anlaşmanın şansı zayıf olur. Gerek Fildişi Sahili'nde yaşananları gerekse Amerika'nın Gbagbo'ya karşı harekete geçirmeyi başardığı

devletlerarası kamuoyunu takip eden bir kimse Amerika'nın, Gbagbo'yu indirme ve otoriteyi Alassane Ouattara'ya teslim etme ümidiyle anlaşmaya muvafakat etmeme yönünde eline uygun bir fırsat geçirdiğini görür. Görünür gelecekteki beklenti şimdilik en azından bu olmasına rağmen anlaşma ihtimali de ortadan kalkmamıştır... Amerika, yaşananlarla birlikte askeri bir darbe yapmadan seçimler yoluyla bir Afrika devletini elde etmek için eline bir fırsat geçtiği görüşündedir. Dolayısıyla bu durum, Amerika'ya ajanlarına açıktan sahip çıkmasını ve onları savunmasını sağlayacak daha inandırıcı gerekçeler kazandırmaktadır. Çünkü onlar, kendilerinin seçimler yoluyla halkın iradesine dayalı olarak gelmiş birer meşru yönetici olduğuna inanmaktalar. Dolayısıyla hiçbir kimse Amerika'yı kınayamamakta ve ajanları askeri darbeler yoluyla gelse bile onu diktatör rejimleri desteklemekle suçlayamamaktadır.

Hakeza muhtemel beklenti; Amerika, Gbagbo'ya baskı yapmayı ve tehdit etmeyi bırakmayacağı gibi otoriteyi bırakmasını teklif etmekten de vazgeçmeyecektir. Zira devlet başkanıyla, dışişleri bakanıyla ve bunların dışındaki görevlileriyle Amerikan yönetimi, silah kullanacak ve iç savaş çıkaracak kadar bütün ağırlıklarını bu meseleye vermişlerdir. Dolayısıyla Amerika, nüfuzunu oraya yayması için Ouattara'yı iktidar koltuğuna oturtuncaya kadar onun başarı kozunu bırakmayacak ve onu var gücüyle destekleyecektir. Zira Amerikan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "*Alassane Ouattara'nın Fildişi Sahili'nin meşru seçilmiş devlet başkanı olduğu ve seçim sonuçlarına saygı duyulması gerektiği hususunda tamamen müttefikiz.*" [BBC/03.12.2010] Bu defa Amerika'nın bunda başarılı olacağı görülmektedir. Binaenaleyh muhtemelen Amerika, Gbagbo'nun devlet başkanı ve Alassane Ouattara'nın başbakan olmasını öngören otoritenin paylaşımı formülünü reddedecektir. Hele ki Gbagbo rejimi, Müslüman olsa dahi kendi halkına zulmetmede nam yapmış ve Amerika da bunu nüfuzunu Fildişi Sahili'ne yaymayı ve Fildişi de dahil Fransız nüfuzunu bölgenin tamamından yok etmeyi hedefleyen hamlesine bir gerekçe edinmişken. Nitekim Amerika, Fildişi Sahili'ne giden vatandaşlarına uyarıda bulunmuş ve dışişleri bakanlığının yaptığı açıklamasında şöyle demiştir: "*Gösterilerin ve şiddet olaylarının çıkması muhtemeldir.*" [AFP/05.12.2010] Yani Amerika, Gbagbo otoriteyi bırakmaması halinde adete buna davetiye çıkarmakta veya bunun için hazırlık yapmaktadır. Bu da Fransa'nın otoritenin paylaşımında ısrar etmesi karşısında Amerika'nın Fransa'nın nüfuzu yerine tamamen kendi nüfuzunu yerleştirmekte ısrarcı olduğunu göstermektedir.

7- Hakeza bir İslam beldesi ve halkının çoğu Müslüman olan bu ülkenin akıbeti, devletlerarası çatışmanın ve servetlerini yağmalayan sömürgecilerin çatışmasının mahalli olarak kalacaktır. Zira Fransa, Fildişi Sahili'nde etkin bir rolünün bekası için hırs gösterirken Amerika da Fildişi Sahili'nin sadece kendisine kalması için hırs göstermektedir. Oysa Fildişi Sahili, geçmişte İslam ile yönetilen halkının genelinin Müslüman olduğu bir İslam beldesidir. Dolayısıyla Fildişi Sahili halkı, sömürgeci kafirlerin nüfuzunun müdahalesinden uzak bir şekilde ülkelerinin akıbetini ellerine geçirmelidirler. Ancak dünyadaki mevcut hallerinde olduğu gibi Müslümanlar, Hilafetin ortadan kalkmasından bu yana çobansız kalmışlar ve diğer İslam beldeleri gibi Fildişi Sahili de kendisini sömürgeci kafirlerin nüfuzundan kurtararak bir parçası kılması ve vilayeti yapması için Hilafet Devleti'nin kurulmasını beklemektedir. Şüphesiz bu, Aziz olan Allah'a hiç de zor değildir.

H. 05 Muharrem 1432

M. 11 Aralık 2010